

2016-05-03

Smittskyddsläkarnas smittskyddsblad

HIV

Hasta enformasyon hizmeti, haklar ve davranış kuralları. Bulaşıcı hastalıklardan korunma doktorlarınca hazırlanan bulaşıcı hastalıklardan korunma broşürü

Bu enformasyon sana neden verildi?

HIV hastalığına yakalanmış durumdasın ya da yakalandığın yönünde şüpheler var. Bu bilgi formunda HIV, bunun nasıl tedavi edilebileceği ve neler yapman gerektiği hakkında enformasyon bulunmaktadır.

HIV nedir?

HIV bağışıklık sistemini etkileyen bir virüstür. Bugün eğer doğru kullanılırsa vücuttaki virüs miktarını düşüren ve HIV pozitif olan kişinin uzun ve iyi bir hayat sürmesini sağlayabilecek ilaçlar bulunmaktadır. İlaçlar doğru kullanıldığı zaman başkasına HIV bulaştırma riski çok düşüktür. HIV enfeksiyonu kaybolmaz, iyi uygulanan bir tedaviyle dahi vücutta virüs kalır. Eğer enfeksiyonlu bir kişi tedavi görmezse vücudun bağışıklık sistemi bir süre sonra zayıflar ve vücutta sıra dışı enfeksiyonlar ya da kanser gelişimi başlayabilir. Gecikmiş olan bu duruma AIDS denilmektedir. Bugün HIV virüsü taşıyan insanların pek çoğunda hiçbir zaman AIDS gelişmeyecektir.

HIV nasıl bulaşır?

HIV virüsü taşıyanların birçoğu korunmasız!!!! ya vajinal ya da anal ilişki hatta bazen oral seks yoluyla bu virüsü kapmıştır. HIV virüslü kan çok bulaşıcıdır ve kan nakli, enjeksiyon iğnesi ya da enjeksiyon aletlerinin ortak paylaşımı sonucunda başka insanlara geçebilir. Ayrıca virüslü kanın göz, burun ve ağızdaki mukoza zarına ya da ciltteki yaraya temas etmesi sonucunda da virüsün bulaşma riski vardır. İyi uygulanan bir HIV tedavisiyle hastalığın bulaşıcılığı çok etkin şekilde azalır, ama bulaşma riski tamamıyla ortadan kalkmaz. HIV hamilelik, doğum ve emzirme sırasında anneden çocuğuna da geçebilir. Annede HIV enfeksiyonu bulunduğu ortaya çıkmış ise ilaç kullanmak ve emzirmeden kaçınmak suretiyle hastalığın çocuğa bulaşma riski neredeyse tamamen ortadan kaldırılabılır.

HIV ne zaman bulaşıcı değildir?

HIV virüsü, kucaklaşma, öpüşme ya da göz yaşları yollarından bulaşmaz. Göz yaşları, idrar, dışkı, istifra etmek ya da kansız gribal enfeksiyon/nezle yollarından da bulaşma riski yoktur. Yara olmayan deri üzerindeki kan da herhangi bir bulaşma riski taşımamaktadır.

Haklar

Bulaşıcı Hastalıklardan Korunma Kanunu'na göre test yaptıрма, HIV için klinik muayene ve tedavi hizmetleri ücretsizdir.

Hastalığın üstesinden gelebilmek için gerekli olan psikososyal desteği alma hakkınız vardır. Başkalarına bulaştırma riskinden nasıl kaçınabileceğin konusunda doktorun tarafından sana tavsiyelerde bulunulmalıdır. HIV hastalığı taşıdığın için daha kötü bir muameleye tutulamazsın. HIV fonksiyon bozukluğuna karşı ayrımcılık temel ilkesinden hareketle Ayrımcılık Yasası kapsamındadır.

Mesleki faaliyet

HIV enfeksiyonu normal şartlarda mesleki faaliyetinizi ya da eğitiminizi kısıtlamanıza yol açmaz.

Hamilelik ve emzirme

Çocuğuna enfeksiyonun bulaşma riski minimum seviyeye indirilerek senin/partnerinin hamile kalabilmesi konusunda yardım alabilirsiniz. HIV pozitif olan kadınlar emzirmemelidir.

HIV pozitif olan çocuklar

Çocuğun ebeveyni/yasal velisi ve çocuk, tedaviyi yürüten doktor tarafından devamlı ve yaşa uygun olarak bulaşma riskine karşı korunma konusunda bilgilendirilirler. HIV pozitif olan çocukların, diğer çocuklar gibi kreş, anaokulu ve okula gitmeye hakları vardır. Bunun yanında, göz önünde bulundurulması gereken özel ihtiyaçları da olabilir. Eğer ebeveyn/velinin rızası olursa tedavi uygulayan doktor ya da bulaşıcı hastalıklardan korunma doktoru tarafından kreşe bilgi verilebilir. Çocuk okula başladığında okul sağlık birimi bilgilendirilir.

Hiv, patientinformation 2016-05-03 – översättning till turkiska

smittskyddsenheten

Centrallasarettet, 351 85 Växjö. ☎0470-588278

2016-05-03

Vajinal, anal ilişki ve oral seks sırasında prezervatif kullanmak

Prezervatif, HIV ve diğer cinsel yoldan bulaşan hastalıklara karşı iyi bir korunma yoludur ve cinsel ilişki süresince kullanılması gerekir. Vajinal prezervatifin de işlevsel olduğu sanılmaktaysa da bu yöntem bilimsel olarak değerlendirilmemiştir. İyi uygulanan bir tedavi süresince, HIV bulaşma riskini mümkün olduğunca aza indirmek için anal ve vajinal ilişki sırasında prezervatif kullanmaya devam edilmelidir.

Önleyici ilaç tedavisi

Çevrenizdeki bir kişiye, prezervatifin yararsız kaldığı cinsel birleşme ve kanınızın temas etmesi yoluyla ya da başka şekilde bu virüsü bulaştırmış iseniz, bu kişiye bulaşma sonrası profilaksi (PEP) denilen hastalığın oluşmasını engelleyici ilaç tedavisi uygulamak mümkündür. Bu tedaviye mümkün olan en kısa zamanda başlanmalıdır. Bu durumda en kısa zamanda tedaviyi yürüten doktorla ya da enfeksiyon kliniğiyle /nöbetçi sağlık hizmetiyle irtibat kurunuz.

Bulaşıcı hastalık takibi

Tedavi görmeleri ve enfeksiyonun başkalarına bulaşmaması için HIV enfeksiyonu taşıyan kişilerin bulunup tespit edilmeleri çok önemlidir. O nedenle, HIV pozitif iseniz size bu virüsü bulaştırmış olabilecek ya da sizin bulaştırmış olabileceğiniz kişilerin kimliklerini açıklamamız gerekir. Bu kişiler, cinsel ilişkiye girmiş olduğunuz ya da başka şekilde cinsel temasınızın olduğu, enjeksiyon aletlerini ortak paylaştıklarınız ve bazı durumlarda ailenize mensup kişiler olabilirler. Bulaşıcı hastalık takibi, klinikte tedavi uygulayan doktorunuz, küratör ya da hemşire tarafından yürütülür. Bulaşıcı hastalık takibini yapan kişiye yaptığımız açıklamalar gizli tutulur (sır saklama yükümü). Haklarında açıklamada bulunduğunuz kişiler sizin kim olduğunuzu bilmeyeceklerdir. Onlara sadece HIV testi yaptırılmaları gerektiği anlatılacaktır.

Kan daima bulaşıcı risk unsuru olarak işlem görmelidir

- Yara pansumanı yapılması gibi durumlarda kanınızla teması olabilecek kişi eldiven kullanmalıdır.
- Kanlı malzemeler çöpe atılmadan önce iyice paketlenmelidir. Giysiler çamaşır makinesinde yıkanabilir.
- *Sizin kanınız bir kişinin göz, burun ya da ağızına bulaşırsa hemen suyla yıkayın. Bu kişiyi, kanın HIV bulaşıcı olduğu ve tedavi uygulayan doktorunuzla ya da enfeksiyon kliniği/nöbetçi sağlık hizmetiyle en kısa zamanda irtibat kurması gerektiği yönünde uyarın.*

Başkasına hastalığı bulaştırmamak için uyanmanız gereken davranış kuralları

Bulaşıcı Hastalıklardan Korunma Kanunu'na göre HIV umumu tehdit eden bir hastalıktır. Hastalığın sizden başkalarına bulaşmasını engellemekle yükümlüsünüz. Hastalığın bulaşma riski doğduğunda diğer kişiyi hastalığınız konusunda bilgilendirmelisiniz. Kanunda belirtilen alanlar bazında, bulaşmayı engellemek için aşağıda bir liste halinde davranış kuralları yer almaktadır. Bu kuralların bir çoğu HIV pozitif olan herkes için geçerliken, bir kısmı ise durumunuza bağlı olarak konulan ve zamanla değişebilecek kurallardır. Aşağıdaki hangi kuralların sizin için geçerli olacağına doktorunuz karar verir.

1. *Virüsün bulaşma riski olabileceği hallerde, iş ya da başka faaliyetlere katılımda kısıtlama söz konusu olabilir.*
2. *Organ nakli amacıyla kan, organ ya da doku bağışında bulunamazsınız.*
3. *Tıbbi kullanım için enjektör/iğne ya da başka kesici aletler kullanıyorsanız başkalarının bunları kullanmasına izin veremezsiniz.*
4. *Narkotik ya da benzeri madde enjekte ediyorsanız, kendi enjektör/iğnelerinizi başkalarının kullanmasına izin veremezsiniz. Ortak kullanım kabını da kullanamazsınız Her türlü enjeksiyon aleti başkaları için bulaşıcı risk taşımayacak şekilde muhafaza edilmeli ve atılmalıdır.*
5. *Diş ya da sağlık bakımı için yardıma başvurduğunuzda ve personelin örneğin tahlil alma ya da kirurji/ameliyat sırasında kanınızla teması olabileceği durumlarda kanınızın bulaşıcı olduğunu anlatmalısınız.*

Hiv, patientinformation 2016-05-03 – översättning till turkiska

smittskyddsenheten

Centrallasarettet, 351 85 Växjö. ☎0470-588278

2016-05-03

6. *Dövme yaptırmak, kulak deliği açmak istediğinizde ya da örneğin “piercing” yaptırmak gibi, kesici aletlerin kullanıldığı ve kanama olabilecek işlemlerde kanınızın bulaşıcı olduğunu önceden anlatmalısınız.*
7. *HIV bulaşma riski içeren cinsel temas öncesinde cinsel partnerinizi HIV pozitif olduğunuz konusunda bilgilendirmelisiniz. Oral, vajinal ve anal her türlü cinsel ilişkilerde HIV bulaşma riski vardır. Prezervatifler yırtılabileceği için cinsel ilişkide prezervatif kullanmayı kararlaştırmış da olsanız partnerinizi HIV taşıyıcısı olduğunuz konusunda bilgilendirmeniz gerekir. Penisin vajina, rektum ya da ağız içinde olduğu cinsel ilişkilerde prezervatif kullanmanız gerekir. Başka türlü cinsel ilişkilerde vajinal prezervatif/kadın prezervatifi kullanılması gerekir. İyi uygulanmakta olan bir tedavi altında da olsanız, vajinal ve anal cinsel ilişkilerde yine de prezervatif kullanmanız gerekir.*
8. *Tıraş bıçağı ya da diş fırçası gibi tuvalet malzemelerini başkalarıyla ortak kullanamazsınız.*
9. *Doktorunuzun gerekli gördüğü muayenelere gelmelisiniz.*

Yanlış bulduğunuz bir davranış kuralı varsa bağlı bulunduğunuz il idare bölgesindeki bulaşıcı hastalıklardan koruma doktoruyla irtibata geçebilirsiniz.